

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Iudicii vniuersitatis Et Cleri Coloniensis, aduersus calumnias Philippi Melanthonis, Martini Bucerii, Oldendorpij, & eorum asseclarum, defensio

Billick, Eberhard

Parisiis, 1545

Amplissimis Clarissimisqve Viris Consvlibvs Totique Senatui inclytæ vrbis
Coloniae Agrippinae, F. Euerhardus Billick, Theologus, fratrum
Carmelitarum inferioris Germaniae Prouincialis, in Domino ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-29474

AMPLISSIMIS CLARISSIMISQUE VIRIS CONSULIBVS TO-

tiq̄ue Senatui inclytæ vrbis Coloniae Agrippinæ,
F. Euerhardus Billick, Theologus, fratrum
Carmelitarum inferioris Germaniæ
Prouincialis, in Domino
salutem & pacem:

I viueret hodie perambularétq; sicut olim
Prouincias Euāgelij docendi gratia, Pau-
lus ille doctor gentium in fide & veritate
prædicās, absentes vero epistolis datis eru-
diens, atque huc ad vos vestrumq̄e popu-
lum ampliss. viri, pro sollicitudine quā er-
ga omnes Christi Ecclesias gerebat scripturus, vellet flu-
ctuantibus vbique ferè omnibus, vos in religione & officio
sacrosanctæ fidei nostræ ad Deum epistola aliqua cōtine-
re, præceptionibûsq̄e ecclesiasticis instituere, audita hac,
quæ nunc toti orbi perspecta est, in eadem Christi fide ve-
stra constantia, non alio profectò, nec inferiori vos digna-
retur encomio, quàm quò Romanos suos in epistolæ illius
exordio celebrat, ita scribens: Gratias ago Deo meo pro
omnibus vobis, quia fides vestra annuntiat in vniuerso
mundo. idq̄ue vt opinor tanto potiori per hanc tempesta-
tem vestro merito, quanto præ Romanis quibus omniâ
modo in tràquillo sunt, fidei calore aduersus vndique cir-
cularantes, insidiantesq̄e hæreticos omnia vestra studia,
omnesq̄e curas huc potissimum cōuertitis, quo vobis ve-
strisq̄e ciuibus maneat auita illa, & prisca Ecclesiæ catho-
licæ fides omnibus modis illabefactata, sic cōsultis in me-
dium, sic curatis, sic obitis omnia, sic populi multitudinem
pro rostris frequenter in concionem vocatam, de Cæsara-
re Maiestatis voluntate, propositis eiusdem edictis faci-
tis certiotem. Sic populum eundem autoritate, pruden-
tiaq̄ue vestra, in officio retinetis: respicientibus, siue incolis,
siue peregrinis in eiusdem fidei catholicæ societate vo-
biscum permanere, nouasq̄e turbas molientibus, ciuitate,
immunitateq̄e omni interdicitis. Sic submissos & cunicu-

EPISTOLA

lis rem agentes, exteros predicantes, nō probatos, vt oportet abarceatis. Sic quod S. Petri, sancti Iacobi, sancti Mauricij, & quam Lysekirchem vocat, Ecclesie parochiales nuper factum probe meminerunt, verisimilem aliquam hereseos suspicionē de se prabentes, à concionibus statim submouetis. Sic hæretica tabe venenatos aduersariorum libros, vnde ferè solent etiam pij minus aduersus hæresim instructi toxicum haurire, neque cudi in ciuitate vestra, neque diuendi, graui transgressoribus indicta multa permittitis. Sic occulta insidiatorum cōuenticula, quibus sanctissimis pietatis vestre conatibus clam obuiari posset, magna solertia vestigatis, disciscitisq; , ne qua Catilinaria cōspiratio alicunde in supremam Reipublice vestre perniciem erumpat. Sic Clerum ipsum (quod vix fiat cuiquam credibile) veteris Religionis conseruandæ studio antegeditis, eumque sui admonetis officij. Sic publicis ad Deum & sanctos eius, supplicationibus pacem & tranquillitatem iubetis Ecclesie pascere. Quam vos arbitror animorū integritatem atque constantiam vna cū fide ipsa, ab vberibus penè maternis, singulari Dei beneficio suxisse. Neq; enim noua sunt aut nupera hæc pietatis vestre studia. Ita enim & maiores vestri, viri grauissimi prudentissimique, de re publica Christiana præclarè semper meriti sunt. Testatur hoc prisca pietatis infinita ferè monimēta, ad nostram vsque ætatem tota vrbe perdurantia: sed cum primis Synodus illa Agrippinēsis, omnium totius Belgicæ & Aquitanicæ, primæ quoque & secūdæ Germaniæ episcoporum, sub Imperatore Cōstantio, ante annos circiter mille ductos, maioribus vestris procurantibus promouentibusque, vt in Synodi ipsius actis aliisque probatis historiis proditum est, congregata aduersus impium Euphratan, pseudoepiscopum, hereseos Ariane labe contaminatum, qui in deitatem domini ac Dei nostri Iesu Christi, veritus non erat blasphemare. In qua tum fides, constantia, & prudentia maiorum vestrorum insigniter enituit. Fides in confessione sanctissimi Trinitatis, & eius doctrinæ quam à maioribus acceptam, sancta synodus Nicæna, sub Constantino magno, Cōstantij patre nuper asseruerat. Constantiæ erat quod non sunt passi, ab eo qui non modo episcopali au-

thoritate,

thoritate, verumetiam Cæsaris eadem labe infecti consensu fulciebatur, se transferri in aliud Euangelium, aut religionem aliam quam catholica Ecclesia probaret. Prudentiæ vero, quod gliscenti malo, censuerunt in tempore occurrendum esse, legitima synodo, quam & datis ad vicinos episcopos literis, impetrarunt, Pulchrum sanè fuit exemplum istud, æternæque memoria dignum. Sed & populus Romanus per eam tempestatem simile pietatis suæ specimen ædidit. Cum relegasset enim Constantius Liberium Romanum pontificem, conatibus suis fortiter obstitentem, apud Thracas in exilium, surrogassetque in eius locum Felicem, Catholicum quidem & orthodoxum incorruptæ fidei virum, ignaum tamen, ut qui familiariter cum Arianis conuersaretur, nec vitaret, quos oppugnare debuerat: nemo omnium ciuium Romanorum in Ecclesiam in qua ille esset, ingrediebatur, ita ut perpetuo, se in Ecclesia solū conspiceret. Quod cum imperatori nunciatum fuisset, Matronis Romanis pro reditu Liberij supplicantibus, reuocatus est ab exilio, his legibus, ut Felice socio in pontificatu vteretur: quod ipsum quoque Deo dilecti populi clamor auertit. Statim enim sublatis vocibus exclamarunt: Vnus deus, vnus Christus, vnus pastor & episcopus. Quibus auditis cessit Constantius pietati, quæ opprimere non poterat, restitutusque est Liberius. Felix verò nulla hæresi, sed cõuersione sola pollutus, cedere alio cogebatur: adeo exhorruit prisca illa fidei integritas, nõ hereticos modo, verum eos etiã, quos hæretica conuersatio polluisset. Possẽm de hoc Samosatenorũ & Edeffenorũ ciuiũ nõ inferiora gesta commemorare, qui præfectis sibi Arianis episcopis, se ab eorũ omnibus cõmerciis, haud secus ac à lupis, vnanimiter subtraxerunt: atque interim nihilominus quæ boni pastoris erant, ipsæ inter se oues diligenter exquebantur. Sed hæc aliã Romanã prædicasse in fide cõstantiam, quorum estis progenies, in præsens sufficiat. Si quam habuit enim Roma post Christi receptam fidem, sua maiestate & laude dignam Coloniam, in quã & gentem & religionem apostolicam transfunderet, vos profecto, vos eratis, qui studueritis semper nulla in re vnquã à progenitorum virtute degenerare. Testes sunt vobis multorũ summorũ põtificum,

A iij & hu.

EPISTOLA

& huius quoque Pauli tertij planè apostolicæ de hoc literæ, Testis est & Imperator, vt gloriosissimus, ita piissimus Carolus Quintus. Præcipue verò, pignus illud singulare & vnicum, quo solo rata sunt vobis quæ rata inuiolataque habere publico consensu decreueritis: Sigillū (inquam) vestrum primarium, referens ipsum apostolorum principem Petrum, cū inscriptione circulari. S. Colonia, sanctæ Romanæ Ecclesiæ fidelis filia. Digna prorsus vestra fide inscriptio, Multæ & magnæ in Germaniis vrbes, episcopis suis reclamantibus, vltro concesserunt in sectas: vos imminentes impendentisque sectarios auersamini. Illæ nec retinentur in religione; vos nulla fraude, nullaque persuasione abduci vos sinitis. Quâtis insidiis hoc hominum genus vos circūuenire fategerit, non est mihi in præsens scribere tutum, sed tamen qui vel parum nouerunt astus, vigilias, solertiam, & curas aduersariorum, possunt qualemcunque eius rei cōiecturam facere. Atque inter hæc quod circumspectum, quod pium, quod prudentem decet Magistratum, & fidem custodistis vestram, & omnium gentium commerciis in rebus ciuilibus estis vsi, tantum cauisistis, ne contagionem religio acciperet. Laudatur Spartani, quod in suam ciuitatem peregrinas merces, soli voluptati natas, quibus effœminarentur ciues, non sinebant inuehi: ob hæc legem Lycurgum suum laudibus in cælum vsque attollit. Quanto vos verò maiori laude digni censeamini, qui ne quid corruptionis animorum & fidei, ciuitati vestræ inueheretur, prudentius multò cauetis. Quos nō seruastis in religionis officio ciues? Vnū sutripuerunt vobis fratriculum, quem excusso Monachali sago, pulchra reformatione, lepidæ Byrsæ alligarunt. Egregiam verò laudem & spolia ampla tulerunt, Quos admisistis animarū corruptores? Aut vbi syncerius verbum Dei prædicatur? Vbi maior ad ipsum audiendum populi frequentia cōspicitur? Vbi minus opus est stipe conducere auditores, aut pragmaticos, qui declamatoribus adplaudant? Vbi plus pietatis, minusque viget superstitionis? Vbi liberalior in pauperes elemosynarum largitio? Nec hîc peculatorū arculæ, quas præpostera pietate in fraudem tam donate volentiū, quàm egentium extexerunt, pauperes à stipe abigunt, Nō vetatur inops in opulentiorem

fentioſiorem ſpectare: Non opulentus pauperi pro ſua deuotione ſtipem, aut alioqui peritura eſculenta pro ſua deuotione largiri. Hic vox illa Chriſti exauditur, Omni petenti te tribue. Felices pauperes quibus vrbs tota, quàm late patet pro xenodochio eit. Felix populus, cui & pietatis, & ciuiliū rerum eſtis authores. Felix Clerus, veſtrum patrociniū naſtus. Mirentur alij vrbs amplitudinem, magnificas ciuium ædes, opificū cõtubernia, præclarum Rheni litus, porticus, fora, mœnia, turres. Ego pietatem veſtrã mirabor: hæc eſt æterna laude celebrãda: quam ſi viderent hodie Baſilius ille magnus, Nazianzenus, Chryſoſt. Hiero, aliique ſancti patres, verè pietatis encomiaſte, velut aggerem hæreticis obiectam, quibus non attollerent præconijs: quibus non ducerent laudibus dignam? Sic eſtis inter laudatos laudatiſſimi, inter religioſos religioſiſſimi, inter prudentes prudentiſſimi, inter conſtantes conſtantiſſimi. Proinde viri clariſſimi, non eſt vt frigidus laudator rebus iſtis quæ toti orbi modo perſpectiores ſunt, quàm vt clarioreſ à me reddi poſſint, diutius immorer. Bene vobis precantur idcirco quotquot vſpiciam ſunt terrarum Catholice pietatis ſtudioſi, Deo pro vobis gratias agentes: In vos tanquam in ſuam metropolim ſuſpiciūt vicina quæque oppida. nec illa modò, ſed & plures Germaniæ vrbes, in quibus noua iam hæreſeos tyrannide, ciues, velut in Babylone captiui opprimuntur, qui ſtantibus vobis ſperant aliquando meliora: labentibus (quod Deus auertat) actum de religione putabunt. Publica Germaniæ ſalus veſtram in fide conſtantiam requirit: quæ ſicut optimos quoſque, vel retinet in fide, vel bene ſperare iubet, ſic hæreſiarchis illis hominum ſeducatoribus, metum incutit & formidinem. ſciunt quàm fragiles & infirmæ ſint eis ſuæ res, ſciunt nondum confirmatam ſibi quam inuaſerunt tyrãnidem, turrim Babel, omnium confuſionum parentem, conſtruere ſe experiuntur. Verètur ne perſentiſcant Principes, Magiſtratus, & populi ſua tantum eſſe commẽta, quæ pro ſyncero verbo Dei illis hætenus venditarunt, verentur ne ſpecioſis illis titulis quibus ſua ornãt, detractis, appareant eorū fraudes, ſophiſtica, & impoſturæ, quibus homines dementarūt. Ridicule nimis que inepte iactant, grandioribus que literis

A iiij sibi

EPISTOLA

sibi inscribunt: Verbum domini manet in aeternum, quasi hoc quadrare possit in ipsorum doctrinam, qua nihil incostantius esse, nihil æque cum verbo Dei pugnare, ante hoc biennium insignis vrbis vestrae Academia & Clerus, breuissima iudicij sui methodo, perspicuum fecerunt, idque in vno tantu libello, quæ ad vos Bucerus tanquã probatissimum transmiserat, expendendo diiudicandoque: vnde conicere licet, quales sint eorũ libri reliqui. Quod quidẽ iudicium Philippus Melãtho, Martinus Bucerus, & Iohannes Osiandorpius grauitèr infectati, expugnare non potuerunt. Quod ipsi vos facile diiudicabitis, lecta tantum hac nostra defensione: quã vobis ob præcipua vestra in Christianam religionem merita, vt æquum erat, ab indigena fieri, volui nuncupare. Vbi primum aduersus nouas & veteres hæreses, conditionẽ explico, in qua homo nascitur. Deinde quid conferat ei regeneratio in Christum. De potentia quoque & impotentia nature humanæ ante & post regenerationẽ. Quibus subieci inquisitionem de efficacia baptismi aduersariorum, in fide ecclesiæ non baptizantium: quam illi quidem nunquã dissoluẽt, nisi caput damnẽt & alpha suarum assertionum. Sic enim exorsus est Lutherus primum suum dogma: Hæretica est, sed visitata sententiã: Sacramenta nouæ legis dare gratiam ex opere operato. Satis magnã stragem edo, si hac inquisitione arcem illã expugnaero. Accessit postremo, catholica assertio de veneratione & inuocatione sanctorum: quam tamen libro secundo animus est latius prosequi, cum cæteris quæ non poterant volumine vno compræhendi. Nullum obiicio hic aduersariis auctorem, qui non ante annos mille scripserit, quo vel sic appareat doctrinæ nostræ antiquitas. Quod si & eos qui ab annis mille ad hanc vsque ætatem scripserunt contra ipsos in aciem statuere voluissẽm, vix oculis exercitum tantum potuissent submittere. Tandem igitur amplissimi clarissimique viri, ne sperate de nobis aliud, quàm quod fidem, pietatem, constantiamque vestram deceat: prodeant qui volent in certamen, non experientur ignauos pro fide, pro aris, pro patria pietate milites. Terga non dabimus, sicut abnegatores quidam Christi & ecclesiæ eius, sed frontem, obiiciemus ipsam, in petra Christo duratam, cui innixi nõ timemus

timemus ne inferorum quidem portas. Deus opt. Max. vos vestrumque populum, ac totā ciuitatem in sacrosancta sua fide, veterique pietate & religione ad nominis sui splendorem in perpetuum conseruet.

Valete, xvi. Calend. Aprilis. Anno 1545.

IVDICII VNIVERSITATIS ET CLERI COLONIENSIS, AD-

uersus calumnias Philippi Melanthonis, Martini Buceri, Oldendorpü, & eorum asseclorum, defensio, cum diligenti explicatione materiarum controuersarum.

MAIORES nostri, quorum studio, diligentia & labore ecclesia sancta catholica à Christo fundata, ab apostolis verò plantata hucusque propagata est atq; in fide retenta, quoties hæresim aliquam dolo serpentis antiqui in ecclesiā irrepisse animaduertunt, arrepto statim gladio spiritus, quod est verbum dei, pro castris fidelium, pro domo Dei & ipsius legibus sese murū atq; vallū aduersariis obicere nō dubitabāt: nihil enim tā indignū pietate sua censēbāt, quā pietatē ipsam nō protinus tueri ac defendere: memores illius quod tā strenua, tāque graui obstinatione doctor ille gētū in fide & veritate apostolus Paulus extremo cursus sui tēpore à Timotheo suo exigit, scribens in epistola posteriori: Testificor corā deo, & Iesu Christo, qui iudicaturus est viuos & mortuos, per aduentū ipsius, & regnū eius, prædica verbū, in sta opportunē, importunē, argue, obsecra, increpa, in oī patientia & doctrina: erit enim tēpus cū sanā doctrinā non sustinebūt, sed ad sua desideria coaceruabūt sibi magistros pruriētes auribus, & à veritate quidē auditū auertēt, ad fabulas autē cōuertētur: Tu verò vigila, in oībus labora, opus fac Euāgelistę &c. quę pfecto tremēda est obstatio, si nō parū est admoneri per omnipotentem Deum, per filiū eius dominum Iesum Christum, per iudicium & regnū eius &c. quæ omnia Apostolus pro grege